

6
D. D.
DISSERTATIO ACADEMICA
DE
**JURE JURANDO
SUPPLETORIO,**

*****
QUAM

*Consensu Amplissimi SENATUS Philosophici
in Regia Academia Aboënsi,*

PRÆSIDE

MAG. **JOHANN E
BILMARK,**

HIST. & PHIL. PRACT. PROF. REG. & ORDIN.

Atque Facultatis Philosoph. h. t. DECANO,

Publice ventilandam sistit

JOHANNES BARCK,

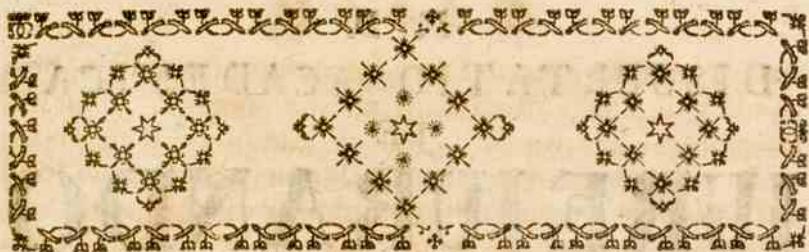
TAVASTENSIS.

IN AUD. MAJ. DIE XXIII. Apr.. A:ni MDCCLXVIII.

H. A. M. C.

ABOÆ Impress. JOH. CHRISTOPH. FRENCKELL.

§. I.

Quemadmodum medicamenta ad sanitatem corporum nostrorum multum quidem conducunt, simul tamen luculenter indicant, vires nostras varia intemperie fractas fuisse; ita quoque haud pauca sunt instituta humana, quæ ad tranquillitatem generis nostri plurimum faciunt, quæ tamen corruptam hominum naturam produnt, adeo ut melius nobiscum ageretur, si illis carere possemus. Quam, quæso, jucundam degeremus vitam, si homines quod æquum, quod rectum & quod bonum est, semper sectarentur, vel, si quando affectuum impetu abrepti mala committerent, sponte sua errorem aut pravitatem actionum agnoscerent. Sed proh! dolor aliam ludunt scenam mortales, nec quam gerant personam omnes statim animadvertunt. Non solum verba a mentis sententia immane quantum nonnunquam discrepant, sed pravas etjam actiones modo astute celant, modo virtutum coloribus ira incrustant, ut fucum tam simplicioribus quam prudentioribus non raro faciant. Sic homo, qui ad societatem colendam a Summo Numine erat conditus,

tus, pleraque ejus desiderasset commoda, nisi contra temerarium ingenii abusum ab ipso ingenio idoneum præsidium scite quæ sivisset. Quum itaque nulla fere gens tam barbara sit, quæ non agnoscat aliquod dari Numen, quod omnia novit & peccata graviter ulciscitur; igitur ut animi humani levitatem & fallendi pruritus compescerent, receptum fuit, DEUM & testem eorum, quæ gerebantur, & vindicem, si fallere auderent, invocare. Sic introducta sunt JURAMENTA, quæ sunt *adsertiones religiosæ, quibus Divinæ misericordiæ renuntiamus, nisi verum dicamus, aut fidem datam fallamus*. Firmissimum merito hoc judicamus repagulum ad homines intra officiorum gyrum continendos; sed de quo valet, quod de aliis cautionibus, quæ in contrahendo adhibentur, graviter censuit SENECA: esse nimirum illud *turpem humano generi fraudis ac nequitie confessionem* (a); quippe quo supersedere possemus, si erectas mentes omnes gererent. Esto autem, quod juramenta præstantiam aut sinceram hominum indolem non arguant, ita tamen sunt comparata, ut sine his ad veritatem liquidam in causis præsertim obscurioribus pervenire non detur; quamobrem etiam in foro civili atque judiciis frequentissimus est eorum usus.

(a) Vid. *Libr. III. de Beneficiis Cap. XV. p. m. 417.*

§. II.

Varia omnino sunt officia, quæ tam Ratio quam Leges nostræ Patriæ Judici in juramentis deferendis injungunt, quorum nonnulla hoc loco attulisse, a proposito nostro haud erit alienum. Quamvis

igitur juramentorum summa debeat esse reverentia; dantur tamen homines, salutis suæ adeo negligentes, ut pejerare non dubitent. Quidam enim ut de DEi existentia Ejusque attributis parum serio cogitant; ita adsertionibus religiosis exiguum statuere pretium, sibi religioni non ducunt. Alii rursus adeo profligatæ sunt audaciæ, ut sibi admodum persuadeant, Deum non satis curare res humanas, Ipsum esse maxime misericordem, & proinde votis atque precibus ita placatum iri, ut pœnas vel tardius immittat, vel leniori ratione exigat. Alii denique pejerare non dubitant, modo adfectibus suis, imprimis feroci honorum atque pecuniarum cupidini, amplissime satisfacere queant, commodi aut lucri ita obtenti gaudio conscientiaæ stimulos utcunque obtusuri. Quamobrem judicis est, sollicite cognoscere causas, ut ad veritatem liquidam pervenire queat; cui fini tam instrumenta, quam aliæ probationes multum inserviunt. Sed quum hoc opus non semper ex voto ipsi succedat, summa ope niti debet, ut lites obortæ, si ejus fuerint indolis, amice componantur. Quare Codex *FRIDERICIANUS* R. B. Cap. XX: §. 2. Är saken för Rätta och under skärskådan kommen, råde åntå Domaren parterna at sig förena/ om saken sådan är at thet tillåtas må. Quod si vero nec litigantes ad concordiam reduci queant, nec vel instrumenta vel aliæ probationes ad controversam causam plene dirimendam sint in promptu, juramenta quidem sunt adhibenda, sed ita ut de his in universum valeat, quod de jurejurando purgatorio

torio in specie dictitant Leges nostræ R. B. Cap. XVII. §. 30: *Et må thet ske utan i nödsfall och thet sanning ej annors utletas kan.* D. R. 28. Antequam vero jusjurandum adhibet iudex, ulterius considerabit qualitatem & estimationem personarum; ab ea enim, cujus notior est probitas ingenuam magis atque sinceram confessionem, præstito jurejurando, expectare fas est. Hinc R. B. Cap. XVII. §. 29. *At han ej af then frågd/ at Eden honom tillåtas kan/ så må han ej til saken fallas.* Ex eadem ratione derivandum, quod in gravioribus delictis, ubi semiplene tantum facinus fuerit probatum, & reus illud pertinaciter negaverit, metusque sit, ne perjurium ipse committat, causa controversa in aliud tempus differatur, vid. R. B. Cap. XVII. §. 32. Denique jubent Leges nostræ, ut juraturo temporis spatium concedatur, si tale desideraverit, quo singula negotii momenta probe secum ruminari queat, ceu ex §. 31. citati Cap. adfatim colligi potest.

§. III.

Tantam sollicitudinem, quantam modo vidimus, in juramentis quibuscunque deferendis quum adhibere debeat iudex, tum maxime hoc fieri oportet circa *Jusjurandum Suppletorium*, *Syllnads Ed.* Est autem *Jusjurandum Suppletorium* illud, quod adhibetur ad supplendam probationem saltem semiplenam pro alterutro militantem. Semiplenam autem probationem communiter appellamus, quæ unius nititur testimonio. Enimvero non testes tantum, sed

alia etiam indicia & suspiciones pro semiplena probatione (*halftwa stül*) habentur, R. B. Cap. XVII. §. 30. Quocirca tamen notandum, quod non quævis indicia aut suspiciones cordato judici facultatem concedant, jusjurandum Suppletorium alterutri litigantium deferendi, sed quod debeant ejus esse indolis, ut magnam pariant probabilitatem. Leves enim & remotiores suspiciones jurejurando Actoris ita firmari, ut victoriam ipsi concederent, res aleæ plenissima foret, & quæ latam ad perjuriam atque impietatem panderet januam. Similiter quod ad testem, qui in ancipitibus ejusmodi casibus adhibetur, non solum ea tenenda, quæ de testibus in genere præcipiunt Leges nostræ R. B. Cap. XVII. §. 7; sed insuper observandum, quod testimonium ipsum concernere debeat illa momenta, in quibus cardo rei præcipue vertitur, adeoque parum valeat, si circumstantiam quandam remotiorem tantum confirmet, nec essentiam causæ, de qua controvertitur, ullo modo stringat. Nam jusjurandum eum in finem adhibetur, ut integra lis oborta dirimatur; ergo, si testis non de tota causâ controversâ, sed de uno alterove momento ejus deposuerit, per jusjurandum suppletorium, quod alteruter litigantium præstat, probatio plena in momentis quidem definitis obtinetur, non vero in tota causâ controversâ. Ceterum de requisitis jurisjurandi Suppletorii egregia omnino sunt, quæ habet *MYNSINGERUS* (a), qui sex conditiones conjunctim desiderari monet: primam, ut semiplene probatum sit, atque ut ea probatio vere &

re & necessario, non præsumtive concludat: alteram, ut ille, cui defertur iusjurandum, veritatem sciat probabiliter per sensum corporeum: tertiam, ut idem sit vir integræ exploratæque fidei: quartam, ut causa non sit ardua vel criminalis, sed modica atque civilis: quintam, ut semiplena ista probatio præsumptione quadam dilui aut elevari non possit: ac sextam denique, ut iusjurandum illud præstetur antequam in causa sit conclusum. Denique ex allata definitione satis patere arbitramur, haud necessarium esse iusjurandum suppletorium, si alteruter litigantium iustitiam causæ suæ plene probaverit; tunc enim pro re nata vel dominium rei litigiosæ in Actorem transfertur, vel si hic causa ceciderit, adversarius confirmationem domini nanciscitur.

(a) Vid. *Centur. 1. Obser. LXXIII.*

§. IV.

Tradita jam iurisjurandi suppletorii indole, haud difficulter apparet, qua ratione illud ab aliis iuramentorum speciebus differat, quæ cum illo adfinitatem quandam habere videntur; quorsum imprimis referimus *iusjurandum in litem, iusjurandum purgatorium, Wärsamåhls Ed.* nec non *iuramenta delata atque relata, hembudne och återskütne Eder.* Illud est, quo certis in casibus partim res determinatur, partim etiam rei quantitas; de qua contentio mota fuit. Quoties igitur res vel furto vel alia ratione perierit, nec rei amissæ quantitatem aut pretium determinare possunt constituti æstimatores, tunc domi-

nus,

nus, præstito jurejurando, determinat quantitatem & pretium rerum amissarum R. B. Cap. XVII. §. 35. Hinc igitur apparet, quod jusjurandum in litem in eo potissimum differat a jurejurando Suppletorio, quod ne quidem semiplenam probationem semper requirat, antequam quis illud deponere queat. Jusjurandum Purgatorium adhibetur ad elidendam suspicionem, quam quis incurrit. Quando itaque vel unius testimonio, vel aliis momentis, quæ junctim sumpta, semiplenam efficiunt probationem quis fuerit gravatus, hoc jurejurando a suspicione se plerumque liberat, R. B. Cap. XVII: §. §. 29. 30. Dico plerumque; nam in causis gravioribus hoc jusjurandum reo non conceditur, per cit. Cap. §. 30. Ex quibus constat, quod jusjurandum purgatorium a reo tantum præstetur, suppletorium autem ab eo litigantium deponi soleat, qui causam suam semiplene probavit. Præterea illud obtinet tam in causis criminalibus, quam civilibus, hoc autem in civilibus tantum. Jurajuranda *delata* & *relata* in eo consistunt, quando alter litigantium alteri coram Judice offert jurejurando contestari actionis vel exceptionis suæ justitiam, hac conditione, ut qui juramentum præstare detrectet, causa cecidisse judicetur. Hæc iterum in causis tantum civilibus ex tenore Legum nostrarum valent R. B. Cap. XVII. §. 34. & sunt medium extraordinarium ad veritatem perveniendi in causis obscurioribus, in quibus ne semiplena quidem probatio ab alterutra litigantium parte præstari potest,

§. V.

Quod ad moralitatem jurisjurandi Suppletorii attinet, de eadem in diversas omnino sententias abeunt Eruditi; aliis hoc jusjurandum rejicientibus, aliis autem illud, ut medium ad veritatem in causis obscurioribus perveniendi, admittentibus. Utrique etiam suas opiniones variis confirmare rationibus allaborant. Qui enim priorem tuentur sententiam, existimant medium inter probare & non probare dari nullum; quare semiplenam probationem nullius esse momenti censent, urgentque vetus illud proverbium: *Εὐὶ μαρτυρεῖν, ἔδδὲ καλῶν προσεχεν καλῶς ἔχει*, id est *uni testi, ne Catoni quidem, credere fas est*. Hinc jusjurandum modo dictum tum demum esse admittendum arbitrantur, quando talis & tanta utrinque probatio allata fuerit, ut par quodammodo fiat Actoris atque Rei causa, & judicis proinde animus in suspenso hæreat, quid ex omnibus potissimum sit statuendum. Præterea huic jurijurando adversum existimant tritum & ab ipsis etiam gentilibus receptum canonem: *Actore non probante, reum esse absolvendum*. In quo per probationem non aliam, quam plenam intelligendam esse censent. Gravissimum autem momentum, quod contra jusjurandum modo memoratum adfertur, hoc est, quod per illud quis testis fiat in propria causa; quo nihil fere absurdius aut ineptius esse potest. Hoc autem tanto minus negari posse autumant, quum ad plenam probationem duo integri testes requirantur. Enimvero præter testem,

femiplenam probationem efficientem, nemo est, qui testimonium deponit præter alterutrum litigantium. Ergo hic idoneus testis in caussa licet propria habetur. Sed quid, quæso, hinc existit? Cum quis, præstito jurejurando suppletorio, in præcipuam partem arbitrii litis decidendæ veniat, facile etiam fieri potest, ut præstigiis vel bonorum vel honorum se in transversum abripi patiatur, adeo ut veritatem reticeat. Quanto melius CICERO: *Ita, inquit, more majorum comparatum est, ut in minimis rebus homines amplissimi testimonium de sua re non dicerent. AFRICANUS, qui suo cognomine declarat, tertiam orbis partem se subegisse, tamen si sua res ageretur, testimonium non diceret; nam illud in talem virum non audeo dicere, si diceret, non crederetur (a).* Ex quibus conficiunt, sententiam jurejurando suppletorio nixam esse valde lubricam.

(a) Vid. Orat. Ejus pro Sexto Roscio Cap. XXXVI.

§. VI.

Quin speciosa sint hæc, quæ adferri solent, argumenta, nemo facile inficias ibit; nec tamen desunt adversæ sententiæ patronis rationes, quas in robur jurisjurandi Suppletorii producant. Sicut igitur diversi admodum dantur probabilitatis gradus, ita quoque inter plene probare & non probare, dari medium contendunt; quando scilicet Actor neque omnino, neque nihil, sed aliquid tamen probat. Quod ne gratis dictum videatur, ponamus Titium de facto quodam Caji deposuisse; Er-
go

go si vulgari canoni: *unus testis, nullus testis, stan-*
dum, testimonium illius pro nullo erit habendum.
 Interjecto tempore Sempronius quoque idem de
 Cajo adfirmat; atque tum factum Caji in foro ci-
 vili plene probatum censetur. Quæritur autem:
 unde hæc probatio vim suam accipiat, aut ex te-
 stimonio Sempronii per se, aut ex hoc cum effato
 Titii junctim sumto? Non prius; nam Sempronius,
 quisquis ille sit, non nisi pro unico teste haberi
 potest. Sed nec posterius, quia cum unius Sem-
 pronii aut Titii testimonium nihil probare judice-
 tur, nec invalida hæcce effata, junctim licet sum-
 ta, quidquam valebunt. Interim tamen duo testes
 integri, qui de re quadam similiter deponunt, pro
 plena habentur probatione; quod secus se haberet,
 nisi singuli aliquid probasse judicarentur. Bene i-
 gitur nostro quidem iudicio *ARISTOTELES*: *ὁ μὲν*
ἰσχυρὸς πλὴν καὶ εἰς χεῖρσιν, id est: *Testis fide dignus, et*
jamsi unus sit, utilis est. Verum quidem est, quod
 semiplena probatio postponenda sit plenæ, non ta-
 men illa ob metum falsitatis rejicienda; siquidem
 & plena interdum fallere queat, testibus vel cor-
 ruptis vel de ipsa causâ male forsitan informatis.
 Non tamen unius testimonium ad causæ cujuslibet
 decisionem valebit, quare etiam a Majoribus nostris
 graviter statutum legimus: *Ἐστὶν ἐν τῷ σκότῳ ἡ ἀπο-*
δομή / Dom. R. XVI: 8. Quod ad alterum ca-
 nonem attinet; *Actore non probante, reus absolvitur*;
 hunc ita intelligimus, ut si Actor nihil omnino
 probet, reus tum absolvatur. At si Actor semiple-

ne causam suam ita probaverit, ut reus probationem istam eludere nequeat, iniquum videtur, illum eo in casu absolvere. Judicis proinde est discernere, quomodo probatio allata impleatur vel per jusjurandum Suppletorium vel per Purgatorium, vel si neutrum horum mediorum satis idoneum putetur, neque aliæ rationes adferri queant, causa controversa in aliud tempus erit differenda, Dom. R. XXIX. atque R. B. Cap. XVII: §. 32. Denique contendunt, quod per jusjurandum Suppletorium quis fiat testis idoneus in sua causa, id quod repugnat Legibus moratorum gentium & imprimis Dom. R. XXXVII. Fateor equidem hoc momentum sua non carere difficultate. Interim tamen observare licet, quod ille litigantium, qui, præstito jurejurando Suppletorio, deponit, inopia aliarum probationum, in casu extraordinario eas solummodo ita confirmet rationes, quæ per se & sine novo hocce subsidio semiplene saltem persuadent judici. Adde præterea, quod cum jusjurandum modo dictum neque in delictis neque in negotiis ancipitibus, immo nec ab aliis, quam qui exploratæ sunt fidei, adhiberi debeat; hi autem tam perfriatæ frontis censerī nequeant, ut pejerare malint, quam exiguum aut honoris aut bonorum incrementum non accipere, per illud calculi justitiæ non facile turbabuntur. Nec hoc denique loco erit reticendum, quod testis, qui ante deponit, quam alter litigantium ad jusjurandum Suppletorium admittitur, debeat esse oculatus, cui plerumque non
igno-

ignotæ sunt variæ circumstantiæ temporis, loci, aliorumque, quæ singula magnam dictis ejus fidem faciunt.

§. VII.

Enimvero circa moralitatem jurisjurandi Suppletorii momenta quædam adhuc in medium attulisse haud pigebit. Sicut juramenta, quæ in foro civili adhibentur, institutis humanis suam debent originem, ita de moralitate illorum ex fine, propter quem introducta fuerunt, erit judicandum. Hic autem non alius est, quam ut suum cuique tribuatur, lites abortivæ componantur, & tranquillitas publica ita promoveatur. Quis vero nescit, quod in causis obscurioribus civilibus, unica fere ratio ad veritatem perveniendi sit jusjurandum Suppletorium? Cujus proinde usum nemo facile improbabat. Fateor equidem, quod quis hoc subsidio in sui commodum & adversæ partis perniciem temere abuti queat; sed quis omnes malitiæ humanæ rimas obturabit, aut quis denegabit usum alicujus rei ob metum abusus? Ponamus vero jusjurandum Suppletorium penitus abrogari, sicut a nonnullis populis idem non admitti novimus, quam quæso multæ controversiæ ita manerent indecisæ? Quam crebræ obstreperent oppressorum querelæ? Immo quum rara foret decisio in negotiis, in pactis & conventibus, in quibus facilem fidem aliorum integritati habemus; his juramentis abrogatis, fides omnis brevi ita exularet, ut ne ANAXARCHO qui-

dem jurato sine testibus quis crederet: qua ratione societas inter homines minime jucunda aut commoda foret.

§. VIII.

Evieta jam utilitate atque necessitate jurisjurandi Suppletorii in foro civili: ulterius erit dispiciendum, cui competat jus, hoc ipsum jusjurandum parti litiganti injungendi. Statim autem apparet, quod hæc potestas Judici competat. Cum enim ad ipsum pertineat de causa cognoscere, ipse quoque præter testimonium vel allatas rationes, qui semiplenam efficiunt probationem, considerabit qualitatem personarum, qua fide & integritate habeantur, & quisnam litigantium ad jusjurandum præstandum admitti debeat. Hoc indoles negotii postulat, hoc confirmat etiam adfinitas jurisjurandi Suppletorii cum purgatorio, adeo ut quicquid de hoc statuunt Leges nostræ R. B. XVII: §. §. 30, 31. & 32, idem etiam de illo valere censendum sit, confr. Dom. R. XXXII. Quod adeo verum est, ut omnes qui de hoc jurejurando aliquid litteris consignarunt, quamvis in multis a se discrepent, in eo tamen amice conveniant, quod potestas jusjurandum Suppletorium imponendi Judici competat. Quocirca tamen in antecessum observanda sunt illa momenta, quorum in §. III. mentionem fecimus. Quæri autem potest: Quid, si persona diversæ religionis e. g. Christianus & Judæus in causa quadam concurrerint, an huic etiam imponi possit jusjurandum Suppletorium, si causam suam con-

contra illum semiplene probaverit? Ex principiis moralibus constat, quod nullius, nisi Athei, jusjurandum sit respuendum, modo hoc religioni seu persuasioni juraturi de Deo fuerit attemperatum; adeoque satis apparet, quod cum eadem limitatione Judæi quoque jusjurandum, modo idem ceteroquin probam degit vitam, admittere debeat Judex. Cum enim testimonium sit perhibendum de rebus, quas quis suis sensibus percepit, si vir cetera bonus sit & talis habeatur, iniquum foret ob disparitatem religionis ejus adsertum rejicere. Bene enim *ÆSCHYLUS* ἄν' ἀνδρὸς ἔρκει πῖλις, ἀλλ' ἔρκειν ἀνὴρ. id est *Dat fidem vir jurijurando, non jusjurandum viro.*

§. IX.

Obvenit nunc nobis alia quæstio, eademque non minoris momenti, quam in §. antecedente resoluta, scilicet cui potissimum imponere debeat Judex jusjurandum Suppletorium: Actori ne, an potius Reo? Utrique facultatem jusjurandum hoc præstandi, competere, sed diversis tamen in casibus, ex mox dicendis appariturum arbitramur. Primario tamen Actori hoc erit injungendum. Cum enim actoris sit causam suam plene probare, *ther Åklagaren intet kan bewisa / ther är Swaranden fri / ty Åklagare bår hafwa med sin klagemål skäl och bewis / Dom. N. XXXV*; Sæpe autem tales obveniant casus, ut testimonia ac rationes ab Actore productæ, simul licet sumtæ, non nisi semiplenam efficiant probationem; quamobrem tunc onus ei in-

incumbit, jurejurando causæ suæ veritatem adferre. Huic autem sententiæ nostræ refragari videntur varia loca Codicis *FRIDERICIANI*. Sic *R. B. XVII. §. 34*: statuitur: med Ed kan man swara och ej låra. In hac autem §. damnat Legislator perversam veterum consuetudinem, qua Actor, præstito tantum jurejurando, victoriam causæ suæ sine aliis argumentis interdum consequebatur. Aliud autem est solo jurejurando aliquid in foro adferre, id quod ineptum judicamus, aliud vero probationem semiplenam juramento confirmare; & plenam ita efficere. Gravissima quoque sunt verba in *Dom. R. XXX*: Ther Åklagaren hafwer ingen anse nor skäl med sig på sitt klagemål/ utan wil holla thet med sin Ed/ at han hafwer rätt/ med sådan Ed kommer han icke Swarandenom til Lagen = = = Ej bår Eden wara på Åklagarens sida/ utan på Hans sida som Swaranden är. Med Ed skal man swara och icke klaga/ och ingen må swärja sig penning til. Nervosa omnino sunt tria hæc effata, quæ vero rite intellecta sententiæ nostræ nihil officiunt. Primum enim per se patet, & insuper egregie confirmat ea, quæ ad primam objectionem in medium attulimus. In altero, quod jusjurandum erit non a parte Actoris, sed a parte Rei, comparatio instituitur inter jusjurandum Actoris & Rei. Reus solo jurejurando purgatorio suspicionem, in quam per semiplenam probationem Actoris incurrit, sæpe eludit, atque ita palmam reportat, quare jusjurandum purgatorium æquivalet plenæ probationi, sed
solum

solum jusjurandum Actoris litigiosum negotium non conficit. Unde tamen concludere minime fas est, quod jusjurandum Actoris, semiplenæ probationi accedens, nihil ad rhombum faciat, quum hac ratione reus vincatur, Dom. R. XXIX. Denique per regulam propositam, ne quis jurejurando pecunias sibi acquirat, multi credunt, Actorem, qui aliquid repetit, arceri a jurejurando præstando. Verum nec sic quidem nostri turbantur calculi. Aliud enim est, præstito tantum jurejurando, pecuniæ summam vel aliud peculium sibi acquirere, aliud autem per præcedaneam semiplenam probationem, cujus defectum supplet jusjurandum, persuadere Judici, se verum esse rei litigiosæ Dominum. Per illud omnes possessiones continuo turbarentur; sine hoc ad Dominum, quod suum ante fuit, nunquam rediret. Tandem urgent, quod ex tenore nostræ opinionis, Actor fiat testis in sua causa; ad quam objectionem in antecedentibus satis respondimus. Quod rursus ad Reum attinet, ei etiam in re dubia injungi potest jusjurandum Suppletorium, si probatione semiplena saltem exceptionem suam demonstraverit. Hoc patet tam ex R. B. Cap. XVII. §. 33. quam ex Dom. R. XXXIII. *Ther Swarandes skåhl ej gjöra tilfylllest, ther twingas han til Lagen: ther man icke kan förswara sig med skåhl och witne / ther skal man förswara sig med laggång och Ed.* Et quoniam Reum committatur favor in jure nostro; æquum omnino est, ut si paribus rationibus causam probaverit Actor &

C

Reus,

Reus, tunc jusjurandum Suppletorium concedatur Reo, modo nihil vitii, quod ad personam ejus, obverti queat. Contingit quoque interdum, ut dubium videatur Judici, an satius sit, Actorem ad jusjurandum Suppletorium admittere, an Reo jusjurandum purgatorium imponere, puta si uterque parem notitiam facti habeat, & Actor causam suam semiplene probaverit; Reus autem nihil licet probans, probatoris tamen vitæ habeatur. Enimvero quum in priori casu metus perjurii ponatur, tutius videtur atque Regula *R. B.* Cap. XVII: §. 34. allata convenientius, Reum ad jusjurandum purgatorium admittere. Quod si alteruter litigantium libere & sua sponte veniam sibi expetat, jusjurandum Suppletorium præstandi, non ideo in suspicionem injustæ causæ erit adducendus, præsertim si vir notæ integritatis fuerit, siquidem Leges nostræ occasionem suppeditent ejusmodi jusjurandum expetendi *R. B.* Cap. V: §. 1. Immo licet Reus excipiendo fiat Actor, non tamen propterea jusjurandum Suppletorium ei erit denegandum; quum ne sic quidem omnia beneficia amittat. *R. B.* Cap. X: §. 13.

§. X.

Jurejurando Suppletorio magnam vim & auctoritatem in causis Civilibus addit Codex *FRI-
DERICIANUS*, ex quo nonnulla tantum loca in medium jam proferemus. Si controversia fuerit de infante recens nato & mortuo, utrum vivum factum an mortuum enixa sit mater, tunc si unus i-
doneus

donens testis, qui adfuit, jurejurando adfirmet, infantem vivum fuisse, & mater vel quicumque ejus cognatus, qui partui interfuit, idem jurejurando adseveret, infans patris & mater infantis hereditatem accipit, *U. B.* Cap. V: §. 1. Præterea si quis apud alium quidquam deposuerit, certis vinculis inclusum; deponens vero suum repetiturus, vincula laxata & depositum imminutum inveniens, post semiplenam probationem, jurejurando valide adseverare potest, quantum fuerit depositum *H. B.* Cap. XII: §. 3. Libri quoque mercatorum si juxta ratione fuerint confecti, & nihil vitii in his quis ostendere possit, pro semiplena probatione habentur, & mercator integritatem librorum suorum, jurejurando præstito, confirmans, plene probasse censetur. Sed de his pluribus differere, tenues, quales nostræ sunt, facultates non permittunt, quare opellæ nostræ finem imponimus.

ERUDITISSIMO DOMINO
AUCTORI.

Anemine quemadmodum in dubium vocari potest, quod docet Cicero, *gratam mentem esse matrem omnium virtutum*; Ita ego, qui TUA, *Eruditissime DOMINE*, per quatuor jam annos in artibus liberalibus fidelissima usus sum informatione, officii mei prorsus negligens jure censerer, nisi data hacce occasione pro tanto beneficio, non solum meo, sed etiam Fratris mei nomine publice ingentes TIBI agerem haberemque gratias, egregiamque, quæ TE ornat eruditionem & viam ad honores TIBI jam parat, ex animo TIBI obstrictissimo gratularer. Qui cuncta moderatur larga sua benedictione, omnibus honestis Tuis conatibus benignissime faueat! Ita voveo dum vixero

TUI

observantissimus,
JOHANNES SMALEEN.